

LEHİSTAN ELÇİSİ MİKOLAJ BİEGANOVSKI'NİN İSTANBUL'A GETİRDİĞİ MEKTUPLAR (1654)

Mahmut Halef CEVRİOĞLU*

Öz: Mevcut çalışma Yeniçağ döneminde Osmanlı İmparatorluğu ile Lehistan arasındaki ilişkilerin çok da fazla çalışılmayan bir dönemine, kısaca mevcut Türkçe literatürün yoğunlaşma noktaları olan Sultan II. Osman'ın 1621 tarihli Hotin ve Sultan IV. Mehmed'in 1672 tarihli Kamanıçe Seferleri arasında kalan süreçten bir kesite odaklanmaktadır. 1654 yılında Katolik inancın ön plana çıktığı Lehistan'a karşı Ortodoks tabanlı Kazak-Moskova ittifakı kurulmadan hemen önce tehlikeyi sezmiş olan Lehistan'ın, Osmanlılar ve Kırım Tatarları nezdinde girişmiş olduğu destek arayışına binaen tesis etmeyi hedeflemiş olduğu diplomatik teması aydınlatmak amaçlanmıştır. Bu doğrultuda 1654 yılında İstanbul'a gönderilen Lehistan elçisi Mikolaj Bieganowski'nin [Nikola Bieganovski] diplomatik heyetine, Osmanlı başkentini ziyaretine ve dönemin Doğu Avrupa'sının siyasi konjonktürüne dair o vakit İstanbul'da bulunan Avrupalı mukim elçilerin takrirlerine, kronik yazarlarına ve ikinci literatüre dayanarak bilgi de verilmiştir. Ancak çalışmanın asıl ağırlık noktasını Lehistan elçisinin getirmiş olduğu üç mektup nüshası teşkil etmektedir: Ossolinski Milli Enstitüsü'nde muhafaza edilen bir mecmuada yer alan mektup nüshalarının, çevriyazıları ve Türkçe tercümeleriyle okurlara sunulması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Lehistan, Diplomasi Tarihi, Osmanlı-Lehistan İlişkileri

OFFICIAL LETTERS BROUGHT TO THE PORTEBY THE POLISH AMBASSADOR MİKOLAJ BİEGANOWSKI (1654)

Abstract: The present study aims to study an extract from a relatively under-studied period of Ottoman-Polish relations,

* Doktora Öğrencisi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Tarih Bölümü, halefcevrioglu@gmail.com

namely the overlooked period between Sultan Osman II's Khotin Campaign of 1621 and Sultan Mehmed IV's campaign against Kamaniets in 1672. Shortly before an Orthodox alliance of the Muscovite Tsardom and the Cossacks was forged against the majorly Catholic Polish-Lithuanian Commonwealth, the latter duly undertook a search for military support from the Crimean Tatar Khanate and tried to establish diplomatic contacts both with Istanbul and Bahkcisaray in 1654. In that year, the Commonwealth sent its representative Mikolaj Bieganowski on an extraordinary mission to the Ottoman capital, which is the main concern of this study along with the details relating to his retinue, his visit and a brief overview of the international political circumstances of the Eastern Europe of the time. The focal point, however, is the examination of the copies of three royal letters brought by Bieganowski to the Ottoman Porte, which have been transcribed and translated to Turkish.

Keywords: Polish-Lithuanian Commonwealth, Diplomatic History, Ottoman-Polish Relations

Giriş

Kaderin pek veciz bir cilvesi sonucu on yedinci asrın ikinci yarısı, Osmanlı siyasi gücünün hem doruğa tırmanışına hem de zirveden aşağı inişine tanıklık etmektedir. 1672'de Kamaniçe'nin Osmanlı topraklarına katılması ile İmparatorluk kuzeydeki en geniş sınırlarına ulaşmış, ancak 1683'te Jan Sobieski'nin Hıristiyan dünyasının imdadına koşması sonucu yüz elli yılda kazanılan topraklar on beş yılda kaybedilmişti. Lehistan'ın Osmanlılara pahalıya patlayan bu misillemesine giden yoldaki münasebetlerden bir kesit, mevcut çalışmanın odağını oluşturacaktır.

Osmanlı Devleti'nin ve Tuna vasallarının kuzey sınırını büyük ölçüde çevreleyen Lehistan Krallığı, Avrupa'da eşine az rastlanır bir siyasal yapıyı temsil etmekteydi. 1569 yılında Lehistan ve Litvanya tahtlarının birleşmesiyle meydana gelen Lehistan-Litvanya Birliği, 1572'den beri krallarını Sejm denen bir soylu meclisinin oyuyla seçmekte,¹ kısaca irsi monarşi ilkesi benimsememekteydi. Gerek bu istisnai anayasal terkibi gerekse Doğu Avrupa'nın ortasındaki coğrafi konumundan ötürü Krallık tarih boyunca komşu devletlerle mücadele halinde kalmıştı. Genel itibarıyla XVII. yüzyılda ise bir yandan Eflak ve Boğdan'ın iç meselelerine müdahil olurken, diğer yandan Tatar ve Kazak akınlarıyla mücadele etmekteydi. Osmanlılarla bu asırdaki birebir temasları ise 1620

¹ Hacer Topaktaş, *Dersaadet'te Son Leh Elçisi: Franciszek Piotr Potocki'nin Elçiliği Ekseninde Osmanlı-Leh Diplomatik İlişkileri ve Uluslararası Boyutu (1788-1793)*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara, 2012. ss. 37-38.

Çeçora Muharebesi ve Sultan II. Osman'ın 1621 Hotin Seferi ile kesafet kazanmıştı. Selefinin yarım bıraktığı işi tamamlamak isteyen Sultan IV. Murad da 1634 yılında bir sefere teşebbüs etmiş, ancak Lehistan'dan elçi gönderilip sulh istenmesi üzerine teklif kabul edilmiş ve Sultan Murad dikkatini doğu cephesine çevirmeye karar vermişti. Bu vesileyle 1634'te Lehlilere verilen *ahdname*, 1640 yılında yenilenmişti.

Sultan Murad'ın seferinden sonra gelen kırk yıllık süreçte ilişkiler gerek askeri gerek siyasi olarak düşük bir profil çizmekteydi. Bu dönemdeki yegâne gerginlik noktaları iki devletin vasalları konumundaki Kazakların ve Tatarların düzenledikleri sınır ötesi akınlar ve hercai sadakatleriydi. Zira 1644'te Osmanlı İmparatorluğu'na yollanmış olan Leh elçisi Mikolaj Chimielecki Tatar akınlarından şikayetçi olmuş, dönemin sadrazamı da Tatarların, Osmanlılar ve Lehistan arasındaki barışa gölge düşürmeyeceğini telkin edip, "Kırım ve Nogay Tatarlarının akınlarının sulha zerre hanel getirmeyeceğini" belirtmişti.² Keza 1646 senesinde Lehistan'a yazılan bir name- i hümayununun, yine Tatar akınlarına karşı Leh krallığının şikayet etmek üzere yolladığı bir mektuba cevaben kaleme alındığını görüyoruz.³ Avrupalı devletlerin yeniçağ boyunca İstanbul'a gönderdiği elçilerin kısa açıklamalarla detaylı bir dökümünü yapan Alman şarkiyatçı Bertold Spuler, bizi 1648'de gelen elçinin de yine aynı sebepten şikâyetçi olduğu hususunda aydınlatmakta ve o tarihten 1654'e kadar Lehistan'dan Osmanlı İmparatorluğu'na yollanmış hiçbir diplomatik temsilci olmadığını ifade etmektedir.⁴

1648 ile 1654 arasındaki süreç, özellikle Lehistan açısından oldukça hareketli bir dönemi ifade ediyordu. Katolik kimliğin ön plana çıktığı Lehistan'a tabi olan Ortodoks Kazak Atamanı Bogdan Hmelnitskiy, önce Kazakları 1649'da kendileri gibi Ortodoks olan Moskova Çarlığı'na bağlamak istemiş, ardından da Lehistan egemenliğini reddetmek adına 1651, 1652 ve 1653 yıllarında açıkça isyan etmişti.⁵ 1654 Ocak'ında Hmelnitskiy'nin, Moskova Çarlığı'yla Pereyeslav Antlaşması'nı imzalatmayı başarıp açıkça bir Ortodoks ittifakı kurdurması ise Lehistan aleyhine atılabilecek son adımdı. Bu sıkıntılı zamanında bir de Tatar

² Axel Sparre, *Axeli Sparre Legatio in Poloniam A. MDCXLV Ejusque de Statu Poloniae Relatio*, haz. J.H. Schröder ve J.A. Wennberg, Uppsala 1854. S. 27: "Vezirus contenderit, propter Crimensium et Nohaiensium Tartarorum incursiones, pacem minime disturbari"

³ Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 133, *Yoldaki Elçi: Osmanlı'dan Günümüze Türk-Leh İlişkileri*, İstanbul 2014. s. 137.

⁴ Bertold Spuler, "Die Europäische Diplomatie in Konstantinopel bis zum Frieden von Belgrad (1739) 5. Teil," *Jahrbücher für Geschichte Osteuropas, Jahrg. 1, H. 3* (1936), ss. 383-440, s. 401.

⁵ Akdes Nimet Kurat, *Rusya Tarihi: Başlangıçtan 1917'ye Kadar*, Ankara 1987, ss. 229-231.

akınlarıyla uğraşmak istemeyen Lehistan Krallığı'nın Mikolaj Bieganovski'yi [Nikola Bieganovski] elçi olarak İstanbul'a yollaması oldukça anlaşılabilir bir durumdu. Ayrıca, Leh idarecileri işlerini şansa bırakmayıp, aynı zamanda ikinci bir elçiyi de (Maryusz Jaskolski) Kırım Hanı İslam Giray'a yolluyor, haraçlarını ödeme garantileri karşılığında Tatarların kendilerine olası bir Rus saldırısına karşı destek olmasını ve Zaporok Kazaklarının Lehistan aleyhine faaliyetlerine destek olmamalarını talep ediyordu.⁶

1. Bieganovski ve Misyonuna Dair

Mektupların muhtevasına geçmeden önce onları getiren elçiye ve sefaretinin arka planına dair bilgi vermek faydalı olacaktır. Mikolaj Bieganovski'nin İstanbul'a gerçekleştirdiği diplomatik misyona dair en kapsamlı çalışma, XVII. yüzyıl Osmanlı-Leh diplomatik ilişkileri üzerine uzmanlaşan Ukraynalı araştırmacı Tetiana Grygorieva'nın ilgili makalesidir.⁷ Yine bu çalışmaya gerekli biyografik malumatı elde etmek için de başvurmak mümkündür.

Grygorieva çalışmasının giriş sayfasında bizlere Bieganovski'nin 1654'te sefaretle görevlendirilmeden önce gerek savaş alanında gerekse diplomatik sahada tecrübeli bir kimse olduğundan bahsetmektedir: İsveçlilere, Türklere ve Tatarlara karşı daha önce seferlere katılmış, hatta 1634'te Lehistan generali Koniecpolski ile Osmanlı temsilcisi Şahin Ağa arasındaki barış görüşmelerine de iştirak etmiştir. Yine Grygorieva'nın belirttiğine göre 1643'te İstanbul'a bir diplomatik misyon ile küçük elçi olarak gönderilmişti.⁸ Bu doğrultuda Nisan 1653'te Lehistan'dan İstanbul'a bir büyükelçilik heyeti gönderilmesi gerektiği kararlaştırıldığında, sefaretin başına Bieganovski'nin atanmasından daha doğal bir şey olamazdı.

⁶ Л.В. Заборовский, “Порта, Крымское ханство и государства Центральной и Восточной Европы в 1648—1654 гг. [Вав- ı Ali, Kırım Hanlığı ve Merkezi – Doğu Avrupa Devletleri, 1648-1654]” *Османская Империя Страны Центральной, Восточной и Юго-Восточной Европы в XVII в. - Часть I [XVII. Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı İmparatorluğu, Merkezi-Doğu-Güneydoğu Avrupa Devletleri- I. Kitap]*, Moskova 1998, ss. 190-224, s. 215.

⁷ Тетяна Григор’ева (Tetiana Grygorieva), “Велике посольство Миколая Бегановського у Стамбулі: чи існував договір між Річчю Посполитою та Османською імперією у 1654 році – «за» і «проти» [Mikolaj Bieganovski'nin İstanbul Büyükelçiliği: 1654 Senesinde Lehistan ve Osmanlı İmparatorluğu Arasında Bir Antlaşma İmzalandı mı – «Lehte» ve «Aleyhte» Görüşler],” *Заміски Наукового Товариства ім. Т. Шевченка. – Праці Історично-філософської секції. – 2008, CCLVI*, ss. 101–113.

⁸ A.g.e., s. 101, dipnot 2. Alıntıldığı yer, *Polski słownik biograficzny*, Krakow 1935, C.I, s. 26-27.

Bieganovski'ye inceleyeceğimiz mektuplarla birlikte verilen 11 Ocak 1654 tarihli talimatnamede, ahidnameyi yenilemesi ve Kırım Tatarlarının Kazaklara yardım etmesini kesinlikle yasaklatması hususları ön plana çıkıyordu.⁹ Maiyetinde götürdüğü kimseler arasında yer alan iki isim de Osmanlı tarihi açısından hayati önem taşıyordu: 1683'te Türkleri bozguna uğratacak olan müstakbel Leh Kralı Jan Sobieski ile sefaretin kâtiplik ve tercümanlığını yapmakla görevli ve ileride yazacağı kapsamlı Türkçe sözlükle tanınacak olan Franciszek Mesignen Meninski!

Bieganovski ve heyeti Lviv'den [Lwow/Lemberg/Leopolis/İlbav] çıktıkları yolculuğa Eflak üzerinden devam edip ilk olarak Silistre valisi Siyavuş Paşa ile temasa geçtiler. Bieganovski ile paşa arasında gerçekleşen sohbet müstakil bir çalışmanın konusu olmuştur.¹⁰ Paşa Bieganovski'nin ağızından sefaretin amacını almaya çalışmış, ancak elçi Bieganovski resmi olarak bir şey söyleyemeyeceğini, yine de "sulh üzere" İstanbul'a gittiğini belirtmiştir.¹¹

Bieganovski misyonu İstanbul'a 29 Mart 1654'te varmış ve beş gün gibi nispeten kısa bir süre içinde önce sadrazam Derviş Mehmed Paşa'nın, sonra da Sultan IV. Mehmed'in huzuruna çıkmıştır.¹² Dönemin Leh vakanüvislerinden Temberski'ye kulak verecek olursak, Sultan Bieganovski'yi muhabbetle karşılamış ve neden onca zamandır hiçbir Leh elçisinin Divan'a gelmediğini sormuştur.¹³ O da cevaben veba ve iç savaştan muzdarip olduklarını, zira denizden Osmanlı topraklarına akin düzenlemeye cüret edemeyen Kazakların kendilerini taciz ve meşgul ettiğini belirtmiştir. Ayrıca, Kazak Atamanı Bogdan Hmelnitskiy'nin Moskova'yla ittifakının sonuçlarının Osmanlıların da aleyhine olacağına dair sultanı uyarmıştır. Bunun üzerine sultan, Tatar hanına mektup gönderip kendisini Hmelnitskiy ile ittifaktan men edeceği ve bilakis Lehlere yardım etmesi için görevlendireceği sözünü vermiştir.¹⁴ Temberski'nin bu ifadeleri çok şüphe uyandırıcı bir şekilde bizlere

⁹ A.g.e., s. 105.

¹⁰ Tadeusz Korzon, "Rozmowa baszy Siliestrzyskiego Szausz baszy z Je[go] M[os]cia Panem chorazym Iwowskim (Bieganowskim)," *Kwartalnik Historyczny*, XXII, 1908, s. 396-401.

¹¹ Tetiana Grygorieva, "Zur Selbstdarstellung polnisch-litauischer Botschafter im frühneuzeitlichen Istanbul," *Die Audienz: Ritualisierter Kulturkontakt in der Frühen Neuzeit*, P. Burschel ve C. Vogel (ed.), Köln, Weimar, Wien: Böhlau Verlag 2014, s. 81-99. s. 84.

¹² Grygorieva 2008, s. 102.

¹³ Stanislaw Temberski, *Scriptores Rerum Polonicarum, Tomus XVI: Stanislai Temberski Annales 1647-1656*, Victor Czermak (haz.), Krakow 1897, s. 281.

¹⁴ A.g.e., s. 281-82.

aşağıda vereceğimiz mektupların muhtevasını anımsatmakta ve sanki metni bu mektuplardan oluşturmuş olduğu hissini uyandırmaktadır. Bu şartlar altında dönemdeş sair kaynaklara kulak kabartmak elzem olmaktadır.

İstanbul'daki *corps diplomatique*'in dönemin diğer Avrupa başkentlerini aratmayacak zenginlikte olması bu hususta işimizi kolaylaştırmaktadır. Görüşmeler sırasında İstanbul'da görevli bulunan Hollanda elçisi Levinus Warner'in aktardığına göre, 1654'te Hmelnitskiy'nin Divan'a gönderdiği elçi Lehistan'a karşı Osmanlı himayesi ve desteğini istemişti. Her ne kadar Kazaklar Divan'ın başta verdiği olumlu cevaptan dolayı ümitvar olmuşlarsa da, Bieganovski'nin yollarına taş koymasından dolayı pek öfkelenmişlerdi.¹⁵ Osmanlıların neden fikir değiştirmiş olduğunu bilemesek de, sıklıkla değişen sadrazamların sebep olduğu istikrarsızlık ve Venedik'e karşı süregelmekte olan savaştan neşet eden güvensizlik ortamında Osmanlıların Bogdan Hmelnitskiy gibi muhtemelen başlarına çorap örececek bir vasal istemedikleri düşünülebilir.

Leh heyetinin İstanbul'a gelişine şahsen tanıklık eden başka bir figür olan Habsburg mukim elçisi Simon Reniger ise daha ilginç detaylar aktarmaktadır: Mektuplarda da göreceğimiz üzere, Bieganovski'nin Sultan Mehmed'in cülusunu tebrik ettiğini ve daha da mühim olarak "ahidnamenin yenilenmesi için müzakerede" bulunduğunu Reniger bildirmektedir. Buna ek olarak, Bieganovski'nin başka bir talebinin de Kazaklardan gelecek bir elçinin Divan'da kabul edilmemesi olduğunu yazmaktadır. Reniger burada, Warner'den farklı olarak Divan'ın cevabının, Lehistan'a olası bir Tatar yardımının yasaklanmasını Osmanlılardan talep eden Kazakların doğrudan soğutulmak yerine oyalanmasına yönelik olduğunu belirtmiştir. Zira hem Bieganovski hem de Kazaklar "güzel sözler ve muhabbet dolu mektuplarla" geri yollanmış, ancak fiiliyatta Bieganovski'ye verilen sözlere dair herhangi bir hüküm çıkarılmamıştır. Ayrıca Reniger, Divan'dan Tatar hanına hangi taraf işine geliyorsa onu tutması gibi bir serbestlik verildiğini bildirmektedir.¹⁶

¹⁵Levinus Warner, *De Rebus Turcicis Epistolae Ineditae*, G.N. Du Rieu (haz.), Brill: Leiden 1883, s.15: (Mektup # XIII - 19 Ocak 1655, Pera) "Causa huius non ordinariae commotionis, quod iniuriam non ferendam se a Turcis accepisse obtendant anno praeterito, cum exacerbati contra Polonos Legatum huc mitterent, qui proponerent: Cosacos spretis Polonis exoptare protectionem Turcarum, et cum iis coniungi cupere: quo quidem tempore Legatum illum plena spe dimissum fuisse dicunt, sed postea a Legato Polonico hic consilia illa disiuncta et primam spem contra promissa desperatam redditam fuisse indignantur."

¹⁶ Simon Reniger von Reningen, "Die Hauptrelation des kaiserlichen Residenten in Konstantinopel Simon Reniger von Reningen: 1649-1666," Veltzé (haz.), s. 76-151, *Mittheilungen des K. und K. Kriegsarchivs*, C. XII, Viyana 1900, s. 89-90.

Fransız *Gazette*'inde yer alan Varşova menşeli bir habere göre ise Bieganovski "Lehistan'ın Moskova Çarlığı ve Kazaklara karşı ihtiyaç duyduğu yardımı alacağına dair Sultanın sözünü" aldıktan sonra Nisan ayı sonlarına doğru (kesinlikle 21 Mayıs 1654'ten evvel bir tarihte) geri dönüş yolculuğuna başlamıştı.¹⁷ İstanbul'da takriben bir ay kadar zaman geçirmiş olan Bieganovski, getirdiği mektuplarda sürekli temenni edildiği gibi kısa sürede geri yollanmıştı. Ancak, Leh vakanüvis Kochowski'den öğrendiğimize göre, şehirde kaldığı süre boyunca tebdil- i kıyafetle İmparatorluk başkentini gezip Osmanlıların adetlerini ve hikmet- i hükümetlerini gözlemlemek isteyen Jan Sobieski için ayrılmak pek zor gelmişti.¹⁸ Meninski ise şehri hiç terk etmeyip, Habsburg mukim elçiliğinin hizmetine girmiş ve iki yıl boyunca Türkçesini iletmiştir.¹⁹

¹⁷ *Acta Historica: Res Gestas Poloniae Illustrantia Tomus II- Acta Joannis Sobieski, Tomus I Pars I, 1629-1671*, Franciscus Kluczycki (haz.) Krakov 1880 , s. 134: "21 Mai 1654, Varsovie ... Le Sieur Bieganowski, notre Ambassadeur, est partis de Constantinople pour s'en revenir..."

¹⁸ Vespasianus Kochowski, *Annalium Poloniae Ab Obitu Vladislai IV Climacter Primus*, Krakov 1688, s. 409: "Ioannes Sobiescus Iaworoviensis Praefectus, heroicae ad videndam Aulam illam indolis impulsus, vel quod satius crediderim, indito desuper stimulo, ad introspicienda eius imperij arcana... Tum quo securius iret rediret[ue]; ore & habitu dissimulatis, alium se non qui esset, dici sustinuit... Sobiesco tamen retentantibus Turcis e nassa illa evolui, nimis arduum fuit."

¹⁹ Grygorieva 2008, s. 102.

Cevriloğlu, M. H. (2018). Lehistan Elçisi Mikolaj Bieganovski'nin İstanbul'a Getirdiği Mektuplar (1654), ABAD, 1(2), 45-70.

Guillaume Le Vasseur de Beauplan imzalı dönemdeş
Polonya Haritası'ndan (*Nova totius regni Poloniae*) bir kesit

Bieganovski şehirden ayrıldığı zaman, kendisinden beklendiği üzere yanında Lehistan'a yeni bir ahidname getiriyor olduğuna dair ne elçi raporlarında ne de Polonya arşiv kataloglarında herhangi bir malumata rastlanmaktadır. Ancak, Reniger'in bahsettiği şekilde "güzel sözler ve muhabbet dolu" ve *evail- i cemaziyelahir 1064* [19-28 Nisan 1654] tarihli üç cevap mektubu Bieganovski'yle birlikte Lehistan'a ulaşmış, günümüze kadar da muhafaza edilebilmiştir.²⁰ Bunlardan ilki olan Sultan IV. Mehmed'in Leh Kralı Jan Casimir'e yolladığı *name- i hümayûnda*, padişah namına gönderilen mektubun muhtevası özetlendikten sonra Tatarların kontrol altında tutulup gerekirse Lehistan'ın yardımına yollanması için hüküm yazılacağı sözü bir koşula bağlanarak verilmiştir: Lehistan Krallığı Tatarlara ödemesi gereken haracı vermeye devam etmelidir. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün 133 numaralı yayınında bu namenin kısmen faksimilesini, sadeleştirilmiş Türkçe muhtevasını ve Lehçe çevirisini görmek mümkündür.²¹ Bu mektuplardan ikincisi Sadrazam Derviş Mehmed Paşa'nın Lehistan Kralı'na yazdığı, üçüncüsü ise yine sadrazamın bir bakıma mevkidaşı sayılabilecek kançılar Stefan Korycinski'ye yazdığı mektuplardır.

Şayet Habsburg elçisi Reniger'e kulak verecek olursak, Bieganovski'nin misyonu Osmanlıların oyalama senaryosuna kurban gitmiştir. Keza Zaborovskiy de misyonun resmi mahiyetinin başarılı geçtiği, ancak sonuçlarının pek de etkili olmadığı görüşündedir. Zira Lehistan'a verilen taahhütlerin arkası gelmemiş, Divan'ın Kazaklara karşı tutumu tarafsız kalmış ve son söz Kırım Hanı İslam Giray'ın kararına bırakılmıştı.²² Zaten bu durumun Osmanlı teşrifatının belki de devrin diplomatik mütakabiliyet teamülüne tevfikeyen izlediği mutad bir uygulaması olduğunu, zira diplomatik misyonun keyfini sürdüğü itibarla siyasi

²⁰ Zygmunt Abrahamowicz (haz.), *Katalog Dokumentow Tureckich: Dokumenty do Dziejow Polski i Krajow Osciennych w Latach 1455-1672*, Varşova 1959, ss. 335-337 (Belge # 349, 350 ve 351).

²¹ Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 133, *Yoldaki Elçi: Osmanlı'dan Günümüze Türk-Leh İlişkileri*, s. 140-142, (Belge # 53). Polonya (Varşova) arşivlerinde bulunmakta olan belgenin kodu AGAD[Archiwum Głównie Akt Dawnych], PL_1_3_34-75-408_707 olarak verilmiştir.

²² Л.В. Заборовский, *Россия, Речь Посполитая и Швеция в середине XVII В.[XVII. Yüzyıl Ortalarında Rusya, Lehistan ve İsveç]*, Moskova 1981, s. 47.

kazançlarının birbirini dengelemediğini, bu asrın diğer sefaret misyonlarında da gözlemlemek mümkündür.²³

Uluslararası arenaya odaklanacak olursak, daha Lehistan elçilik heyeti Osmanlı topraklarını terk etmek üzere yoldayken, korkulan başa gelmişti: Mayıs ayında Ruslar hızla Lehistan topraklarını istila etmeye girişmiş, Hmelnitskiy'nin Kazak kuvvetleri de onları desteklemek adına hücumu geçmişti. Bieganovski eve dönmekte olduğu sıralarda Lehistan'ın işgali başlamış, şehirleri bir bir kuşatılıp düşmekteydi.

Geri dönüş yolculuğuna Nisan ayı sonlarında çıkan heyet böylece karışıklıklar içindeki Lehistan'a 10 Temmuz'da varmış ve iki gün içinde mektupları Kral Jan Casimir'e sunmuştur.²⁴ Kralın ve soylular meclisinin aldıkları cevaptan tatmin olup olmadığı tartışmaya açıktır. Ancak, Osmanlı Sultanının emri olsun ya da olmasın, Bieganovski'yle aynı anda Kırım'a yollanan elçi Maryusz Jaskolski'nin görevi olumlu sonuç vermişti: Jaskolski'nin girişimini müteakip Varşova'ya gelen Tatar elçisi Süleyman Ağa ile Lehistan kralı ve Lehistan soylular meclisi arasında 18 Temmuz'da merasimle dostluk akdedilmiş²⁵ ve Lehistan'a istediği yardım vaat edilmişti.²⁶ Lehistan yıllık 40 000 altın ödeme sözü vermiş, Tatarlar da 40 000 süvarilerini Lehistan'a karşı yollamama kararı almıştı.²⁷ Kasım ayında Leh Kralı huzuruna gelen başka bir Tatar büyükelçisi de yeni Kırım Hanı IV. Mehmed Giray'ın cülusundan sonra yenilediği ahidnameyi getirmekteydi.²⁸ Tatar kuvvetleri, 23 Kasım'da harekete geçti ve Lehistan'a 1654/1655 kışı sırasında Ukrayna toprakları üzerinde askeri destekte bulundular.²⁹ Kolodziejczyk bu hareket ile Kırım ile Lehistan arasında 1666'ya kadar sürecek ve modern Polonya

²³ Özgür Kolçak, "Habsburg Elçisi Walter Leslie'nin Osmanlı Devlet Yapısına Dair Gözlemleri (1665)," *Tarih Dergisi*, (54) 2011, ss. 55-89, s. 64.

²⁴ Temberski, s. 281-2.

²⁵ A.g.e., s. 284.

²⁶ Varılan mutabakat ile Lehistan Kralı ve önde gelenlerinin ettikleri yeminlerin metinleri yakın zamanlı bir çalışmada İngilizce tercümeleriyle birlikte okurlara sunulmuştur. Dariusz Kolodziejczyk, *The Crimean Khanate and Poland-Lithuania: International Diplomacy on the European Periphery (15th – 18th Century) A Study of Peace Treaties Followed by Annotated Documents*, Brill: Leiden & Boston, 2011, ss. 964-973.

²⁷ Г.А. Санин, *Отношения России и Украины с Крымским Ханством в Середине XVII Века [XVII. Asır Ortasında Rusya ve Ukrayna'nın Kırım Hanlığı ile Münasebetleri]*, Moskova 1987, s. 56-77.

²⁸ *Gazette (1654)*- "Novvelles Ordinaires du me 26 Décembre 1654, N. 166," Paris, s. 1377. Ayrıca, Kolodziejczyk kitabında bu ahidname metnine de Tatarca çeviriyazısı ve İngilizce çevirisi ile yer vermiştir, bkz.: Kolodziejczyk, a.g.e., ss. 974-981.

²⁹ Л.В. Заборовский 1981, s. 73-74.

tarihçileri tarafından minnetle yad edilen “Uzun İttifak” döneminin başladığına dikkat çekmiştir.³⁰

Bieganovski'ye dönecek olursak, Lehistan'ın Osmanlı nezdindeki diplomatik girişimleri tam da istedikleri sonucu vermemiştir diyebiliriz. Retorik olarak sarf edilmiş iyi dilekler ve sözlerle geri dönen heyetin başaramadığını siyasi konjonktür sağlamıştı: Tatar Hanlığı, Kazakların Ruslarla ittifakından çekinmiş, bu birlikteliğin önüne geçmek için Rus topraklarını tecavüzden kaçınarak da olsa askeri harekate başvurmuşlardı. Nihayetinde Lehistan'ın Tatarlardan beklentisi karşılanmış olmaktadır.

2. Mektup Suretleri

Aşağıda neşrini yapacağımız mektuplar, ne yazık ki Bieganovski'nin İstanbul'a getirdiği mektupların orijinali değil, temize çekilmiş suretleridir. Erişim sağladığımız kaynakta “Kopiarusz akt dotyczających stosunków dyplomatycznych Polski 1654-1656. XVII w. K. 57” başlığıyla kullanıma sunulan defterde, 1654 ve 1656 yılları arasında Lehistan kançılıryasından çıkan diplomatik yazışmalarının suretleri bulunmaktadır. İstifadeye “Lower Silesian Digital Library” altında “02. The Ossolinski National Institute“ kategorisinde dijital olarak açık tutulmakta olan defterin menşei olarak “V. Stefanyk Lviv Bilimler Kütüphanesi” (Manuscripts from V.Stefanyk Lviv Scientific Library) gösterilmektedir ki defterin ön kapağında sol üst köşeye cilt üzerine yapıştırılmış olan Ukraynaca etiket de “Yazmalar Departmanı, Tasnif 5, Alt-tasnif 1, II-227(Львівська Наукова Библиотека ім. В. Стефаника АН УРСР Відділ Рукописів Фонд: 5, Опис: 1, Од. Зб.: II, 227)” koduyla bunu doğrulamaktadır. Defterin oluşturulma tarihi verilmemekle beraber, kataloglamayı yapan yetkililer tarafından XVII. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

Defterin Osmanlı tarihçiliği açısından önemi bu yıllar arasında Lehistan Krallığı, Osmanlı İmparatorluğu, Kırım Hanlığı, Kazak Atamanı Hmel'nitskiy ve İsveç Krallığı arasındaki münasebetlere bir nebze ışık tutabilecek mahiyette resmi belgelerin suretlerini içermesidir. Keza 1654 yılında Osmanlı başkentine gelen mevzubahis elçi Bieganovski'nin resmi talimatnamesi, onunla aynı sıralarda Bahçesaray'a yollanan Jaskolski'nin ilgili muhaberatı ve 1656 yılında İstanbul'a yollanan Albert Bieniewski'nin getirdiği mektupların kopyaları da yine bu defter içinde yer almaktadır. Yaklaşık yüz sayfalık (49 varak) defterin içerdiği metinlerin çok büyük bir kısmı Lehçe olmakla beraber, Abrahamowicz'in

³⁰ Kolodziejczyk, a.g.e., s. XV.

de bahsettiği üzere Lehistan'dan Osmanlı İmparatorluğu'na gönderilen mektuplar Latince'dir.³¹

Aşağıda vereceğimiz metinlerden ilk üçü Kral Jan Casimir Vasa'nın Sultan Mehmed'e, sadrazama ve sadaret kaymakamına (Melek Ahmed Paşa³²); diğer ikisi ise Leh Kançılar Stefan Korycinski'nin sadrazam ve kaymakama mektuplarıdır. Mektupların muhtevasına gerek yukarıda değinildiği gerekse de aşağıda çevirileri verildiği için burada temas etmeye lüzum görmüyoruz. Ancak yine de dikkat çekmek gereken bir iki nokta bulunmaktadır.

Leh Krallarının o dönemde İsveç tahtına da hak iddia etmekte olduklarından ötürü kullandıkları “Suecorum, Gothorum Vandalorumque Rex” tabirinde “Suecorum” kısmını “İsveç” olarak çevirmek yerine, İsveç milletinin kökenini teşkil ettiği varsayılan üç antik kavimden biri olduğunu belirtmek adına “Süekler” olarak tercüme ettik. Ayrıca, yine karışıklığı önlemek için üzerinde durmak gerekir ki, “Palatinus Russiae” ifadesindeki “Russia”nın, Lehistan'ın Lviv şehrini de içinde barındıran bir idari bölgesi olduğunu yukarıdaki haritada da fark etmek mümkündür.

Yerleştirdiğimiz ilk imaj defterin etiketli ön kapağı, ikincisi defterin içine yerleştirelmisş matbu “içindekiler” bölümünün ilgili sayfası ve üçüncüsü ise ilgili ilk mektup suretinin imajıdır. Üçüncü sayfadan sonra, önce metnin transkripsiyonu sonra çevirisi şeklinde ilerlenecek, sonraki imajlar da aynı sırayla verilecektir. Çeviride kullanılan üslubun dönemin diline olabildiğince yakın olabilmesi adına, heyet üyelerinden biri olan Meninski'nin yıllar sonra hazırladığı Türk dili kitabında bulunan, bir tarafı Latince diğer tarafı Osmanlıca resmi belgelerde kullanılan ifade biçimine başvurulacaktır.³³

Kaynakça

Kopiarusz akt dotyczqcych stosunków dyplomatycznych Polski 1654-1656. XVII w. K. 57, Львівська Наукова Бібліотека ім. В. Стефаника АН УРСР Відділ Рукописів Фонд: 5, Опис: 1, Од. Зб.: II, 227. [Zespól 5 dzieł 1 rkps 227]

(Erişim için aşağıdaki link kullanılabilir:
http://www.dbc.wroc.pl/dlibra/docmetadata?id=4331&from=&dirids=1&ver_id=&lp=1&QI=28CE125E0E8E1B0D75EBD9F010B57F6F-1)

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 133, *Yoldaki Elçi: Osmanlı'dan Günümüze Türk-Leh İlişkileri*, İstanbul 2014.

³¹ Zygmunt Abrahamowicz, “Four Turkish Letters to the King and Chancellor of Poland at the Svenska Riksarkivet in Stockholm,” *Acta Orientalia* (Budapest), 13 (1961), ss. 63-70, s. 65.

³² Zeynep Aycibin, “Kâtib Çelebi, Fezleke. Tahlil ve Metin,” Doktora Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Ortaçağ Tarihi Anabilim Dalı, 2007, s. 1101 [306a] .

³³ Franciszek (a Mesgnien) Meninski, *Institutiones Linguae Turcicae cum Rudimentis Parallelis Linguarum Arabicae & Persicae*, C. 2, Viyana 1756.

Dönem Kaynakları

- Acta Historica: Res Gestas Poloniae Illustrantia Tomus II- Acta Joannis Sobieski, Tomus I Pars I, 1629-1671*, Franciscus Kluczycki (haz.), Krakov 1880.
- Axel Sparre, *Axeli Sparre Legatio in Poloniam A. MDCXLV Ejusque de Statu Poloniae Relatio*, haz. J.H. Schröder ve J.A. Wennberg, Uppsala 1854.
- Gazette* (1654)- "Novvelles Ordinaires du me 26 Décembre 1654, N. 166," Paris, 1654.
- Kâtip Çelebi, "Kâtip Çelebi, Fezleke. Tahlil ve Metin," (haz.) Zeynep Aycibin, Doktora Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Ortaçağ Tarihi Anabilim Dalı, 2007.
- Levinus Warner, *De Rebus Turcicis Epistolae Ineditae*, G.N. Du Rieu (haz.), Brill: Leiden 1883.
- Simon Reniger von Reningen, "Die Hauptrelation des kaiserlichen Residenten in Konstantinopel Simon Reniger von Reningen: 1649-1666," Veltzé (haz.), ss. 76-151, *Mittheilungen des K. und K. Kriegsarchivs*, C. XII, Viyana 1900.
- Stanislaw Temberski, *Scriptores Rerum Polonicarum, Tomus XVI: Stanislai Temberski Annales 1647-1656*, Victor Czermak (haz.), Krakow 1897.
- Vespasianus Kochowski, *Annalium Poloniae Ab Obitu Vladislai IV Climacter Primus*, Krakov 1688.

Literatür

- ABRAHAMOWICZ, Zygmunt (haz.), *Katalog Dokumentow Tureckich: Dokumenty do Dziejow Polski i Krajow Osciennych w Latach 1455-1672*, Varşova 1959.
- _____ "Four Turkish Letters to the King and Chancellor of Poland at the Svenska Riksarkivet in Stockholm," *Acta Orientalia* (Budapest), 13 (1961), ss. 63-70.
- GRYGORIEVA, Tetiana, "Велике посольство Миколая Бегановського у Стамбулі: чи існував договір між Річчю Посполитою та Османською імперією у 1654 році – «за» і «проти»," *Записки Наукового Товариства ім. Т. Шевченка. – Праці Історично-філософської секції. – 2008, CCLVI*, ss. 101–113.
- _____ "Zur Selbstdarstellung polnisch-litauischer Botschafter im frühneuzeitlichen Istanbul," *Die Audienz: Ritualisierter Kulturkontakt in der Frühen Neuzeit*, P. Burschel ve C. Vogel (ed.), Köln, Weimar, Wien: Böhlau Verlag 2014, ss. 81-99.
- KOLÇAK, Özgür, "Habsburg Elçisi Walter Leslie'nin Osmanlı Devlet Yapısına Dair Gözlemleri (1665)," *Tarih Dergisi*, (54) 2011, ss. 55-89.
- KOŁODZIEJCZYK, Dariusz, *The Crimean Khanate and Poland-Lithuania: International Diplomacy on the European Periphery (15th – 18th Century) A Study of Peace Treaties Followed by Annotated Documents*, Brill: Leiden & Boston, 2011.
- KURAT, Akdes Nimet, *Rusya Tarihi: Başlangıçtan 1917'ye Kadar*, Ankara 1987.
- САНИН,Г.А. *Отношения России и Украины с Крымским Ханством в Середине жыиш Века*, Moskova 1987.
- SPULER, Bertold, "Die Europäische Diplomatie in Konstantinopel bis zum Frieden von Belgrad (1739) 5.Teil," *Jahrbücher für Geschichte Osteuropas, Jahrg. 1, H. 3* (1936), ss. 383-440.

Cevriroğlu, M. H. (2018). Lehistan Elçisi Mikolaj Bieganovski'nin İstanbul'a Getirdiği Mektuplar (1654), ABAD, 1(2), 45-70.

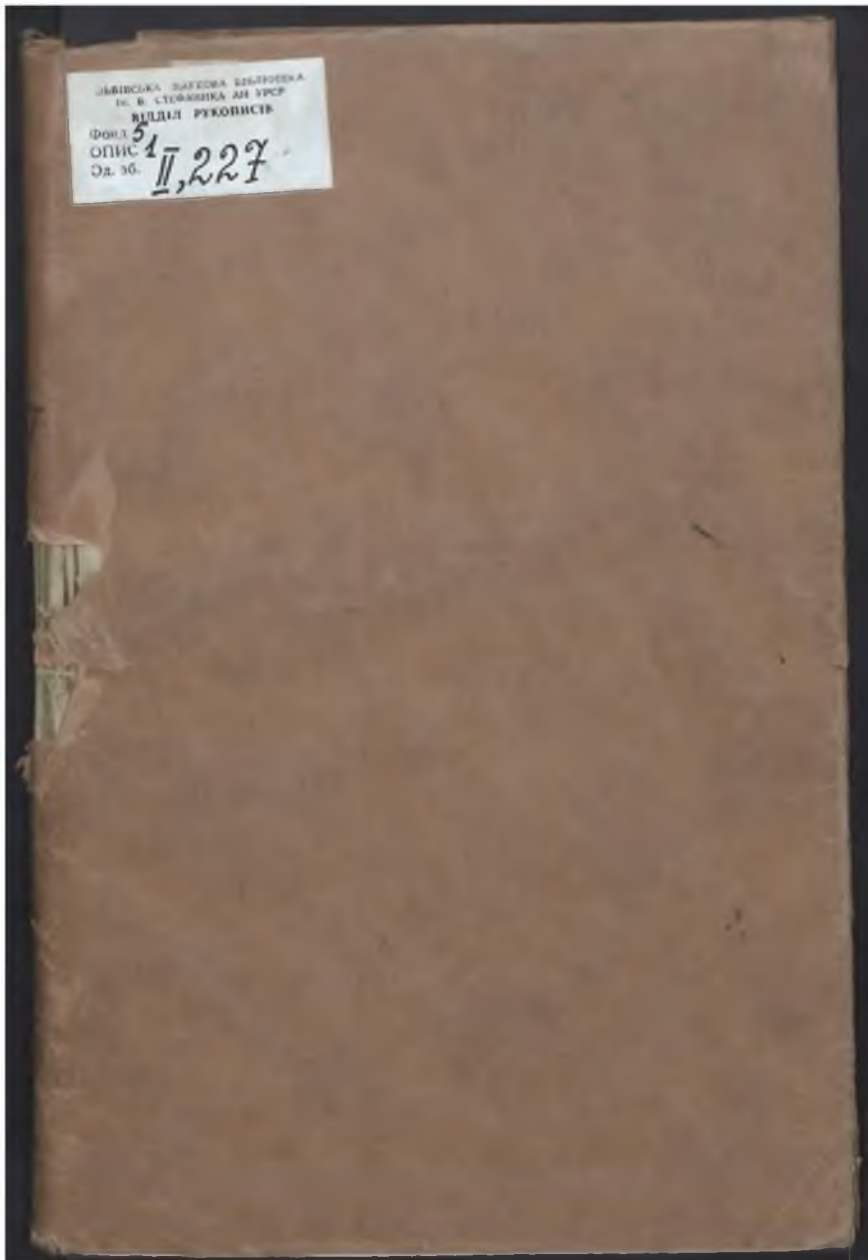
ТОПАКТАŞ, Hacer, *Dersaadet'te Son Leh Elçisi: Franciszek Piotr Potocki'nin Elçiliği Ekseninde Osmanlı-Leh Diplomatik İlişkileri ve Uluslararası Boyutu (1788-1793)*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara, 2012.

ЗАБОРОВСКИЙ, Л.В., “Порта, Крымское ханство и государства Центральной и Восточной Европы в 1648—1654 гг.,” *Османская Империя Страны Центральной, Восточной и Юго-Восточной Европы в XVII в. - Часть I*, Moskova 1998, ss. 190-224.

_____*Россия, Речь Посполитая и Швеция в середине XVII В.*, Moskova 1981.

Ekler:

Cevrioloğlu, M. H. (2018). Lehistan Elçisi Mikolaj Bieganovski'nin İstanbul'a Getirdiği Mektuplar (1654), ABAD, 1(2), 45-70.

227. Kodeks papierowy, pisany różnemi rękami w XVII wieku; fol.; k. 57.

1) Discorso del prencipe Piccolomini al decano di Varsovia Doni. 1656 Febraro. k. 1—1'.

2) Expedycya legacyey JMP. Bieganowskiemu, chorążemu lwowskiemu, posłowi wielkiemu od JKMei do porty Otomańskiej. dnia 11 Stycznia r. p. 1654 dana. k. 2—5'. — List do cesarza JMei tureckiego imieniem KJMei. Dat. Leopoli die 11 mensis Ianuarii 1654. k. 2. — List od tegoż do wezyra. Dat. ut supra. k. 2'. — List od tegoż do kaymakana. Dat. ut supra. k. 2'—3. — List do wezyra imieniem p. kanclerza [Stefana Korycińskiego]. Dat. ut supra. k. 3. — List od tegoż kanclerza do kaymakana. Dat. ut supra. k. 3'. — Instrukcya p. Mikolajowi Bieganowskiemu etc. dana. k. 3'—5'.

3) Instrukcya urodz. Maryuszowi Jaskólskiemu, strażnikowi wojskowemu, posłowi JKMei do hana krymskiego zeslanemu. w Warszawie dnia 20 miesiąca Lutego r. p. 1654 dana. k. 5'—6'. — Kredens temuż posłowi od JKMei. Dan ut supra. k. 6'. — List do wezyra hańskiego imieniem JMP. kanclerza kor. Dat. ut supra. k. 6'—7. — Do podskarbniego hańskiego imieniem tegoż kanclerza. k. 7.

4) List albo respons od Islam Gieraja hana przez p. Jaskólskiego y przy wyprawie posła swego Suliman Agi, do JKMei pisany. Dan w Bakceszaraju. k. 7—7'.

5) Kopia listu p. Szumowskiego z Bakcesaraju do JMP. kanclerza kor. de data 27 Februarii 1656. k. 7'—10.

6) Kopia listu hańskiego do Chmielnickiego. k. 10—10'. — Kopia listu od wezyra do tegoż. k. 10'—11.

7) Kopia listu od Chmielnickiego do Soltan Galgi, z Czehryna 22 Ianuarii 1656 pisanego. k. 11. — Kopia listu od tegoż do hana krymskiego z Czehryna 31 Ianuarii pisanego. k. 11—11'. — Cedula przy tym liście od Wyhowskiego. k. 11'—12.

8) Copia literarum regis Sueciae Caroli Gustavi ad ehanum Tartarorum. Dabanus in regia nostra residentia Stocohmensi a. 1655 die 30 Maii. k. 12—13.

9) Dyskurs o szwedzkich z królem JMeią y koroną polską postępkach y dalszych zamysłach p. Zytkiewica, instygatora kor.; 1656 Februarii 16. k. 13—17.

[2]

**Expeditia Legatiey Jmci Panu Bieganowskiemu
Chorazemu Lwowskiemu Poslowi Wielkiemu od JKMc
do Porty Ottomanskiej Dnia 11 Mea Stycznia R. P. 1654 dana.
List do Cesarza Jmci Tureckiego imieniem JKMc.**

[1]Seren[issi]mo et Potentissimo Principi D[omi]no Sultan Mechet Han, Imperatori Maximo Constantinopolitano, atq[ue] in Asia, Africa & Europa Persarum, Arabum, Siriae, Cypri, AegiptiqueD[omi]no, Amico et Vicino N[ost]ro Charissimo.

Joannes Casimirus Dei gra[t]ia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniae, Smolensciae, Caernieho[5]viaeq[ue], nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumq[ue] Haeredius Rex.

Salutem, bonae vicinitatis, amoris atq[ue] amicitiae mutuae perpetuum incrementum. Seren[issi]me & Potentissime Princeps, D[omi]ne et Vicine N[oste]r Charissime. Quo in Seren[issi]mam Domum Otthomanicam Divi Praedecessores N[ost]ri ferebantur Studio fassi sunt Seren[issi]mi Antecessores Seren[ita]tis Vestrae datis toties ad ipsos amicis testimoniis. Praestandum et Nobis Volupeq[ue] iam fuerat ut declaratorias sincerae amicitiae [10] integraeq[ue] vicinitatis mitteremus, et ad paria officia Seren[ita]tem V[est]ram provocarem ex eo commodius quod initia Principatuum N[ost]rorum sub Unum idemq[ue] fere coincidissent tempus. Divina sic quasi disponente providentia, ut qui capessitorum in populos regiminum tempore non distingueremur, animorum et affectuum indissolubili Vinculo iungeremur. Moram hanc intermissiq[ue] officii necessitatem excusabit apud Seren[ita]tem V[est]ram nota toti Orbi rebellio quae Nos ursit, ut postquam sce[15]ptrum in populos, simul arma in illam caperemus. Accessit et pestis fere triennis quae etiam ad ipsa vicinia N[ost]rae confinia grassata impediit transitum toties destinato ad Seren[ita]tem V[est]ram Legato. Nunc ille mittitur Mag[ist]rus Nicolaus Bieganowski Vexillifer Terrae Leopoliensis Palatinatus Russiae, Aulicus & Intimus Familiaris Noster, qui capessiti Regiminis N[ost]ri auspicio Serenitati Vestrae deducet, Unaq[ue] tantis Sceptra a Serenitate V[est]ra admotam manum gratulabitur, et [20] inita cum Divis Praedecessoribus N[ost]ris Seren[issima]que Domo Otthomanica, atq[ue] inter se Regnis Dominisq[ue] N[ost]ris pacta foedera partim renovabit, partim confirmabit, aliaq[ue] puncta per seorsivam Instructionem sibi demandata, Serenitati Vestrae explicabit. Non difidimus quod et fides ipsi in omnibus adhibebitur, et ita a Seren[ita]te V[est]ra acceptabitur, ut negotium sibi commissum quam commodissime pertractet, et sine quibusvis protelationibus expeditus, sinceri erga Nos Dominiaque [25] Nostra Serenitatis V[est]rae affectus testimonia afferat. Quod reliquam est, Serenitati Vestrae diuturnam incolumnitatem a Deo immortaliter precamur, eidemq[ue] amicitiam Nostram prolixè deferimus.

Data Leopoli Die 11. Mensis January Anno a Nativitate Salvatoris Domini Nostri JESU. Christi. M. D. C. L. I. V. Regnorum Nostrorum Poloniae, et Sueciae VI.º Anno.

Ad mandatum Sacrae Reg[i]ae
M[ajesta]tis proprium.

[2]Majesteleri Kral'ın Sefiri olan İlbav Sancakdarı Büyükelçi Bieganovski'nin

**Kral Hazretleri'nden Dersaadet- i Osmani'ye Sefareti,
tahriren 11 Ocak 1654**

Osmanlı Padişahu Hazretlerine Kral Majestelerinin Namesi

Haşmetlü ve Şevketlü Hükümdar Sultan Mehmed Han; Padişah- ı Kostantiniyye ve Hükümdar- ı Memalik- i Rum, Afrikiyye ve Rumeli ve İran ve Arabistan ve Suriye ve Kıbrıs ve Mısır, Dostumuz ve Aziz Konşumuz.

Yan Kazimir, Bi-inayetillahi Te'ala Lehistan Kralı;Litva ve Rusya ve Prusya ve Mazoviye, Samokicye, Livonya, İsmolinsko ve Çernekoviye Ulu Dukasıve keza Süeklerin, Gotların ve Vandalların İrsen Kralı.

Selamlar, eyü konşuluklar, muhabbet ve mabeynimizdeki dostluğun her daim ziyade olmasını niyaz ederiz. Saadetlü ve Haşmetlü Hükümdar, Aziz Konşumuz. Al- i Osman'ın Dersa'adet'ine ne zahmetlerle merhum Seleflerimiz taşınageldiğine Siz Haşmet-meablarının Saadetlü Selefleri sunmuş oldukları bunca dostluk nişanesiyle şehadet etmişlerdir. Muhlis muhabbetimiz ve dürüst konşuluğumuz beyanını gönderip, keza Siz Haşmet-meablarının da ayını bize yollamasını talep edebilseydik büyük hazz ve saadet duyacak idik; zira ikimizin de Hükümdarlığının başlangıcı aynı zamana tesadüf etmişti. Ancak kader öyleymiş ki tebaamız arasında o sırada bu kabiliyette kimseyi bulamayıp, iradeten ve ruhen bi-çare kaldık. Bu görevin ifasındaki tehiri mazur gösterecek olan, Siz Haşmet-meabları nezdinde malum olan külli isyan ahvalidir ki, bizi tebamız hakimiyeti fevkine cülus ettikten sonra tebaamıza karşı silaha sarılmaya mecbur etmiştir. Ayrıca, takribi üç yıldır süregelen veba ta konşularımız sınırlarına kadar yolları mürur u übura kapamış ve Siz Haşmet-meablarına ilçi yollamamıza mani olmuştur. Ancak şimdi Rusya Voyvodalığı İlbav Sancakdarı ve Sarayınız Musahiplerinden olan Nikola Bieganovski Efendi, Krallığınızın hayır dileklerini Siz Haşmet-meablarına sunmak üzere irsal kılınmıştır. Keza Siz Haşmet-meablarının cülusunu da tebrik edecek ve Merhum Seleflerimizle Saadetlü Al- i Osman arasında tesis edilmiş olan Devlet ve Hükümdarlarımız beynindeki sulh u salahı tashih ve tasdik ettirmek üzere Talimatnamesinde kendisinden müzakere etmesi talep edilmiş olan sair hususları Siz Haşmet-meablarına izah edecektir. [Bieganovski'ye] itimad edilebileceğinden ve keza Siz Haşmetlüləri tarafından da öylece makbul görüleceğinden şüphemiz yoktur ki, kendisine tevzi edilen meseleyi layıkıyla müzakere etsin ve herhangi bir mümanaatla karşılaşmadan Siz Haşmet-meablarının muhlis muhabbet nişanelerini Bize ve Memalikiimize taşımak üzere geri yollansın. Bundan ma'ada, Allah Te'ala'dan niyaz ederiz ki canib- i şehriyarilerine imtidad- ı sıhhat müyesser eyleye ve kendisine bezl- i muhabbetimizi takdim ederiz. İlbav nam şehirde, tarih- i veladet- i şefaataçımız Hazret- i İSA'nın bin altı yüz elli dördüncü senesinde, mah- ı Ocak'ın 11. gününde, Lehistan ve İsveç Krallığınızın altıncı senesinde tahrir olunmuştur.

Mukaddes Kral Hazretlerinin
hüküm- i şerifine tevfi ken.

List do Wzyna do Króla P. M. C.

Ioannes Administrator Dei gratia Rex Poloniae &c. &c.

Milostni Princeps Dni Amice Nri Khan hinc. Scajan mutui silitij inter Nos & Serenissimam
Lictan Mar Smet feliciter adposens Ottomanica tenorem Praesentia re. Ministrum Electorum
minime intere existimamus. In eundem neq. haxi aq. hinc consulemur. peramus. nihil
ceme grus et antiquus habuimus, quam a Divis P. Indecoribus Nos et cum Serenissima do:
mo Ottomanica. Terosan Ete semper cultam amicitiam pari studio, omnihus benevolentie
testimoniis amolare. Sed cum initia Principum. Rotor in ea incidit. Serenissimus que
Lehelinae et generatio non eterna lora. Regis Dominisq. hinc invaderet, hinc ano Ser:
dis primu incubare pestemq. cavere cogebatur. Nunc cum illa per Divina bonitate et
recedent, rebelio suppressa et circumiacens omnis vicinia pacata omnia in Serenissimam
Polis possideantur atq. Exercitibus Nris tantum roboris adit, quattuor ad intendendo
illis Principum hostes. Nris sufficiat. Coadjuvans ad. eventum Imperatorem. Regnum
Nicolaum Bieganovski Vice Legatum. Veru Leonidem Palatinum Silesiae Lubec et In:
tinum Familiarem Nrum. Virum et Polis ac omne. Sarum, et in rebus agendis Summe iudic:
stium et Serenissimae Praesentia Ottomanicae. (hoc obitu Legationibus) tan bene notum. Illis a
racion Nro Magno iniuriamus et Ministrum Nrum nomine Nro. Alucee sinceramq. contestemur
amicitiam at ea qua ad pacis. Calorumque, atq. boni Vicinitatis. Sua tuenda. scilicet
ihis reorina Inventionis sunt demandata. cum Serenissimo Imperatore pertractanda
opinientur. primo Pluritati. Serenissimae. ac. Nihil autem Nro. Ministrum Nrum. Cui Ma:
gistratus. In Dominis Ottomanicis. pruden. hinc. Domini. Nri. censura. obtigit. Seren:
turan. non. non. in hoc. munere. Antea. In. qui. Quorum. P. Indecoribus. hinc. P. a:
crovante. fore. hinc. erga. de. amicitiam, mutuo. et. iori. culti. benevolentie. amicitia. testati:
onibus. Nuncius. etiam. sui. dicit, causa. non. populum. retinere. dicit. ac. Ministrum. Nrum. Nri.
conservare. a. Deo. iniuriam. de. ea. concordia. quibus. amicitiam. inter. Serenissimam. Domum. Ot:
tomanicam. Divosq. P. Indecoribus. Nros. atq. Legum. et. Domina. Nra. ad. hinc. tempus. illibata.
flouerunt. conseruentur, nec. Vlla. ditione. et. armonum. amia. violenter. Nos. certe. cura:
binus. et. a. parte. Nri. ad. Serenissimi. Imperatoris. dicit. pariter. serener. respondeatur. et.
De. cetero. Ministrum. Nrum. optime. Valere. ex. animo. cupimus. felicis. hinc. Successus. a. Deo.
Opt. Max. impetrari. Dat. Leopold. P. P.

List do P. K. M. C. do Kajmabera.

Ioannes Administrator Dei gratia Rex Poloniae &c. &c.

Milostni Princeps, Amice Nri Khan hinc. Que inter Serenissimam Domum Ottomanicam
Deosq. P. Indecoribus Nros candidum intercesserat amicitia, ea de hoc Serenissimae Turca:
rum Imperatoris, et Serenissimae Domini Succesores, veluti innato iure de amicitia. idcirco
par. p.

[2']

List do Wezyra od Krola JE: Mci

Ioannes Casimirus Dei gratia Rex Poloniae etc.

Illustrissime Princeps Domine Amice Noster Charissime.

Causam mutui silentii inter Nos Serenissimumque [2] Sultan Machmet feliciter ad presentem Ottomanica tenentem Imperia ut Illustritatem Vestram [3] minime latere existimamus ita eiusdem necessitati aequi bonique consulturum speramus. Nihil [4] certe prius et antiquius habuimus, quam a Divis Praedecessoribus Nostris cum Serenissima Do[5]mino Otthomanica, sacrasancte semper cultam amicitiam pari studio, omnibusque benevolentiae [6] testimoniis ampliare. Sed cum initia Principatus Nostri in ea incidissent tempora, quae [7] Rebelliones et pestem vix non triennem Regno Dominiisque Nostris intulerant, hisce amolien[8]dis primum incubare pestemque cavere cogebamur. Nunc cum illa per Divinam bonitatem [9] resederit, rebellioque suppressa et circumiacens omnis, vicinia pacata omnia in futurum [10] Nobis polliceantur atque Exercitibus Nostris tantum roboris adsit, quantum ad imitendum [11] illis (si darentur hostes) Nobis sufficiat. Expedimus ad Serenissimum Imperatorem Magistrum [12] Nicolaum Bieganowski Vexilliferum Terrae Leopoliensis Palatinatus Russiae, Aulicum et In[13]timum Familiarem Nostrum, Virum et Nobis apprime charum, et in rebus agendis Summe in[14]dustrium et Serenissimae Portae Otthomanicae (tot obitis Legationibus) iam bene notum. Huic O[15]ratori Nostro Magno iniunximus ut Illustritatem Vestram nomine Nostro salutet, sinceramque contestemur [16] amicitiam ac ea quae ad pacis Pactiorumque, atque bonae vicinitatis Iura tuenda spectant, [17] illique seorsiva Instructione sunt demandata, cumque Serenissimo Imperatore pertractanda [18] obveniant, primo Illustritati Vesta aperiatur. Nihil dubitamus Illustritatem Vestram (cui Ma[19]gistratus hic in Dominiis Otthomanicis prudentissima Domini sui censura obtigit) serva[20]turam morem suorum in hoc munere Antecessorum qui Divorum Praedecessorum Nostrorum Sa[21]crasancte fovebant erga se amicitiam, mutuo ab ipsis culti benevolentiae amorisque testati[22]onibus. Muneris etiam sui ducet, cui salutem populorum retinere aequae ac Maiestatem Domini sui [23] conservare a Deo iniunctum, ut pax, concordia, faedus, amicitiaque, inter Serenissimam Domum Ot[24]thomanicam, Divosque Praedecessores Nostros, atque Regna et Dominia Nostra ad hoc usque tempus illibata [25] floruerunt, conserventur, nec Ulla odiorum et armorum ansa violentur. Nos certe cura [26]bimus ut a parte Nostra ad omnia Serenissimi Imperatoris Vota, pariter semper respondeatur. [27] De caetero Illustritatem Vestram optime Valere ex animo cupimus, felicissimosque Successus a Deo [28] Optimo Maximo imprecamur. Data Leopoli, “ “

List od J. K. Mci do Kaymakama

Ioannes Casimirus Dei gra[at]ia Rex Poloniae etc.

[1]Ill[ustrissi]me Princeps, Amice N[oste]r, Charissime. Qua inter Seren[issi]mam Domum Otthomanicam [2] Divesq[ue] Praedecessores N[ost]ros iam dudum intercesserat amicitia, ea ad Nos, Seren[issi]mumq[ue] Turca- [3] rum Imperatorem, uti Sceptrorum illorum Successores, veluti innato iure & amore, videtur

[2']

Majesteleri Kraldan Vezire Name

Yan Kazimir, Tanrı'nın İnayetiyle Lehistan Kralı
Haşmetlü Prens, Aziz Dostumuz

Tarafımızla el-an Osmanlı İmparatorluğu'nu saadetle der-uhde eden Sultan Mehmed beynindeki sükûnetin sebebinin Siz Haşmet-meablarına malum olduğunu farz ediyor ve mukteza- yı adilane ve hayriyesinin ifa edileceğini umut ediyoruz. Şüphesiz ki Merhum Seleflerimiz ile Saadetlü Al- i Osman arasında müsterek mesai ile her daim idame ettirilmiş ve envai hayırhahlık nişaneleriyle tezyid edilecek olan mukaddes muhabbetten daha kadim bir şey yoktur. Ancak, cüluslarımızın vuku' bulduğu esnada, İsyanlar ve veba takriben üç sene boyunca Krallığımıza ve Memalikimize tasallut ettiler ki, isyanla iştigale ve vebadan sakınmaya mecbur kaldık. Lakin şimdi veba Tanrı'nın ihsanıyla yatıştı, isyan bastırıldı ve külli etvar ve ecanib sükun oldukta zahir oldu ki, Ordumuz kuvvetli olduğu kadar (şayet düşmanımız olursa) onu tedarik etmeye kudretimiz de vardır. Saadetlü Padişaha yarar ve mu'teber adamımız, (bunca sefaretin ardından) Dersaadet- i Al- i Osmanca da iyi bilinen, Sarayımız Musahiblerinden Rusya Voyvodalığı İlbav Sancakdarı Nikola Bieganovski Efendi'yi irsal ediyoruz. Büyükilçimize talim ettik ki, Haşmet-meablarını Bizimi namımıza selamlasın, muhlis muhabbetimize tanıklık etsin, sulh u salaha ve eyü konşuluğa müteallik hususata ve Haşmetlü Padişahla müzakeresi kendisinden Talimatnamesinde talep ettiğimiz maddeleri evvela Siz Haşmet-meablarına manzur kılsın. Şüphesiz ki (Memalik- i Osmaniye'de Efendisinin ihtiyatlı iradesini temsil edecek salahiyetteki) Haşmet-meablarımız da makamınızda Seleflerinizden mutad olduğu üzere, Merhum Seleflerimize bahşedilen meyil ve tarafeynin hayır ve dostluk nişaneleriyle tesis etmiş olduğu muhabbeti muhafaza edecektir. Keza, Tanrı tarafından halkın selametini idame ve Hükümdar Hazretlerinin sağlığını muhafaza etme görevi verilen makamınızdayken say ediniz ki, Saadetlü Al- i Osman ile Merhum Seleflerimiz ve Diyarlarımız ile Memalikimiz mabeyninde bugüne gelince bila-halel süregelen ahd, sulh, salah ve muhabbet ihya ve muhafaza olsun; kat'a nefret yahud şiddetle ihlal edilmesin. Zira Biz de Haşmetlü Padişahın muradı neyse keza her daim tedarike say ideceğiz. Bundan ma'ada, 'an samîmi'l- kalb Haşmet-meablarına Ulu Tanrı'dan sıhhat diler ve akıbetinin hayrolmasını niyaz ederiz. Be-makam- ı İlbav “ “.

Majesteleri Kral'dan Kaymakama Name

Tanrı'nın İnayetiyle Lehistan vs. Kralı Yan Kazimir

Pek Haşmetli Prens ve Aziz Dostumuz. Saadetlü Al- i Osman ile Rahmetli Seleflerimiz beyninde uzun süredir varolan dostluğun, adl ve muhabet vecchile devam etmesi hem bize hem de Saadetlü Padişaha (ve haleflerine) bağlıdır.

pervenire. Faciemus Nos ex parte Vra, ne in quopiam Violata agnoscatu. Faciet et Illu-
 tas Vra, ut paria a Serenissimo Imperatore Parentari. Et ideo Magno Oratori Vro Magifico:
 Leo Bieganowski Venili fidei Terra Leopoldi, Aulico et Intra Familiam Vra (cum ad Ser-
 nissimo Portam Ottomanicam expeditur) mandavimus, ut Illustri Vra commisit libenter,
 omnia a vobis pollicite amicitia, qui quis ad retinendam populo bona pacem et tranquillitatem
 firmamque aeream, et sinceram inter Nos Serenissimi Imperatorem amicitiam, etiam omnia. (que
 servavit Instructione illi data continentur) peragenda spectant, cum Illustri Vra portales Non
 dignissimus, quin faulter sibi ille, rebus Vris et optatib Vris propensam; repetimus sic Illustri Vra.
 Pollicetur in Terra prudentia, et descendent b Illustri Vra ad Nos iam, videm elare, Eugenias
 Antecessor Illustri Vra, qui paries videri dicit. Et adceptionibus Vris postulare quibus, et
 que Lacorum necesse, que fas retinere; hanc dicitur in ea ve ad Illustriam Vra per hanc lra
 illata recommendatis. In reliquo Illustri Vra auspiciat, hanc quae optamus, diu vivere et bene
 Valere precamur. Dat Leopoldi.

List de Veszra imienieniem Mei L. Kancelarsa.

Illustrissime & Excellentissime Princeps,

Domine, de Amice Observandissime.

Quo nequ Antecessores Vri in his quibus nunc in Dominis Principum Novicia fingimus mure-
 ritibus, inter se inveniunt, restantur mutuo inter illos frequentes amice correspondente, saltem
 experientia id ad salutem populi maioremque suorum Principum retinendam, ut qui paries Mei:
 Vri illor fuerant, mutuo inter se con silia amicitiam suavit. Tamen mihi nunc innotuit, ut vo-
 gatem Illustriam Vram Velis, ne tali destinamus commercio, qui pari apud Romanos liberos
 Offici. A me certe nihil permissendum expedet, quod ad sinceram amicitiam consecrationem egeat
 pertinere. Vra Illustri Vro hanc primam erga Serenissimum Imperatorem totamq. Persens:
 Vram, ac in his pro me Vri de amice affertur, et, Seram fideat, ut Orator Magnus Vri. Sereniss:
 Ill: Dnus Nicolaus Bieganowski Venili fidei Terra Leopoldi, Aulico et Intra
 Familiam Vra Ill: M: civ, et a nra libet et a nra de xeritate omnia per honoribus condigne apud Ser-
 nissimo Portam Ottomanicam expeditur; Eundemq. oia servanda in Instructione contenta, et servanda
 hie legabunt felici et amice Illustri Vra moderamine accommodata, ad Nos
 quamvis remittatur. Illud Vro propensam amicitiam erga Nos Illustriam Vra symbo hinc erit, si cu-
 raverit, ne hoc, quam Sereniss: Regis mei benignitate redditis sibi indulget quae, Societas Tan-
 tarum, iterum in rebellionem Coroni ad eam a natura foras, et firmasq. potentia E. et e-
 fationis, aliquando in Imperio Ottomanico metuentiam esse ostendat. Tamen hanc, quam perperam
 et a longe prudentib prudentia Illustri Vra egeat explicari. Vram Dns Op. Meo propensam
 comites Illustri Vra, eamq. hie bono publico conservet. Qui ego interea mea committis Offic. Dat Leopoldi.

pertinere. Faciemus Nos ex parte N[ost]ra ne in quopiam violata agnoscat. Faciet et Ill[ustri] [2]tas V[est]ra, ut paria a Seren[issi]mo Imperatore p[rae]stentur. Et ideo Magno Oratori N[ost]ro Magister Nico- [3] lao Bieganowski Vexillifero Terra Leopoliens[is], Aulico et Intimo Familiari N[ost]ra (quem ad Sere- [4] nissimam Portam Otthomanicam expeditimus) mandavimus, ut Ill[ust]ritate V[est]ra nomine N[ost]ro Salutata, [5] omniq[ue] a Nobis pollicita amicitia, qui equis ad retinendam populorum mutuam pacem et tranquillitatem [6] firmandum amorem, et sinceram inter Nos Seren[issi]mumq[ue] Imperatorem amicitiam aliaq[ue] omnia (quae [7] seorsiva Instructione illi data continentur) perragenda spectant, cum Ill[ustri]tate V[est]ra pertractet. Non [8] diffidimus, quin facilem sibi ille, rebus vero et optatis N[ost]ris propensam reperturus sit Ill[ust]ritatem V[est]ram.[9] Pollicentur id, Fama, prudentiae, et dexteritatis Ill[ustri]tatis V[est]rae ad Nos iam pridem allata; Exempla [10] Antecessor[um] Ill[ust]ritatis V[est]rae, qui pares semper Divis Praedecessoribus N[ost]ris p[rae]stabant fauores; et [11] ipse Factorum nexus, quae fas retineri; Nostra deniq[ue] pro ea re ad Ill[ust]ritatem V[est]ram per hasce Cras [12] illata recommendatio. In reliquo Ill[ustri]tati V[est]rae auspiciatissima quaeq[ue] optamus, diuq[ue] vivere et bene [13] valere precamur. Dat[a] Leopoli et.

List do Wezyra imienieniem IMci. Pa. Kanclerza.

Illustrissime & Excellentissime Princeps.

Domine, & Amice Observandissime

[1] Quo nexu Antecessores N[ost]ri iniis quibus nunc in Dominiis Principum N[ost]rorum fungimur mune- [2] ribus inter se viverent, testantur mutuo inter illos frequentes amicae correspondentia, scilicet [3] expediebat id ad salutem populor[um] Maiestatemq[ue] suorum Principum retinendam, ut qui pare Mini- [4] stri illor[um] fuerant, mutuo inter se consilia amicitiamq[ue] sociarent. Id ipsum mihi nunc in votis, ut ro- [5] gatam Ill[ust]ritatem V[est]ram velim, ne tali destituamur commercio, qui paria apud Dominos laboramus [6] Officio. A me certe nihil p[rae]mittendum expectet, quod ad sincera amicitiae contestationem egeat [7] pertinere. V[est]ra Ill[ust]ritas vero hanc primam erga Seren[issi]mum D[omi]num meum Clement[issi]mum totamq[ue] Rempub[licam] [8] N[ost]ram, ac in his pro me veri & amici affectus tesseram soleat, ut Orator Magnus Suae Seren[ita]tis Il- [9] lustris D[omi]nus Nicolaus Bieganowski Vexillifer Terrae Leopoliensis Palatinus Russiae, Aulicus et Intimq[ue] [10] Familiaris S R M[ages]t[at]is, vir et a natalibus et a sua dexteritate omnibus par honoribus condigne apud Sere- [11] nissimam Portam Otthomanicam excipiatur, Punctaq[ue] o[mn]ia seorsiva in Instructione contenta ad mentem [12] sua Lega[t]ionis felici et amico Illustritatis Vestrae moderamine accommodata; ad Nos [13] quam ocuis remittatur. Illud vero p[rae]cipuum amicitia erga Nos Illustritatis V[est]rae symbolum erit, si cu- [14] raverit, ne haec, quam Seren[issi]mi Regis mei benignitas Subditis suis indulsit quies, Societate Tar- [15] taror[um], iterum in Rebellionem (pronis ad eam allatura Cozacia) erumpat, firmataq[ue] potentia Graecae [16] factionis, aliquando ipsi Imperio Otthomanico metuendam sese ostent. Fusius haec, quam perspicax [17] et a longe praevidens prudentia Ill[ust]ritatis V[est]rae egeat explicari. Utinam DEUS Opt[imus] Max[imus] prosperet [18] conatus Ill[ust]ritatis V[est]rae, eamq[ue] diu bono publico conservet. Cui ego interim mea commendo officia. Dat[a] Leopoli.

Bu dostluğa kat'a hâlel gelmemesi için sayıdeceğiz. Keza Siz Haşmetlülere de Saadetlü Padişah'ın aynını yapmasını teşvik edin. Zira bu minval üzere Büyükilçimiz İlbav Sancakdarı ve Sarayımız Musahiblerinden olan (ve Dersa'adet'e yolladığımız) Nikola Bieganovski Efendi'ye emrettik ki, Siz Haşmetlülerini bizim namımıza selamladıka ve külli dostluğumuzu takdim ettikte; tarafeynin sulh ve salahının muhafazasına, muhabbetinin takviyesine, ve Bu Taraf ile Saadetlü Padişah beynindeki muhlis dostluğa ve musahabe edilmesi gereken (ve kendisine verilen Talimatnamenin muhtevi olduğu) sair her şeye dair Siz Haşmetlülerile müzakerede bulunsun. Şüphesiz ki konuşmak istediğimiz hususları Haşmet-meapları pek ala münasip bulacaktır. Haşmet-meaplarımızın irfan ve kabiliyetinin uzun süre önce bize ulaşan şöhet; Haşmet-meaplarının, Merhum Seleflerimize her daim inayette bulunmuş seleflerinin teşkil ettiği emsal; muhafazası lazım gelen Sulh; ve ale'n- nihaye Haşmet-meaplarına bu vechile bundan sonra da duyulacak itimat böyle olacağına işaret etmektedir. Bundan ma'ada Haşmet-meaplarına her şeyin en hayırlısını diler, uzun ömür ve sıhhatine duacı oluruz. Be-makam- ı İlbav, vs.

Zat- ı Şahaneleri Kañçların Sadrazama Mektubu

Haşmetlü ve Şevketlü Prens.

Aziz Efendim ve Dostum

Şimdi makamlarını devralmış olduğumuz Seleflerimizin tesis etmiş olduğu rabıtaya, beynerinde cereyan etmiş olan dostane muhaberat şehadet etmektedir; zira nazırları oldukları halkın ve Hükümdarlarının selameti adına beynerinde vukubulan müşavere ve muhabbet vechile merbutlardı. Haliya benden beklendiği üzere, Siz Haşmet-meaplarına rica ederim ki, Efendilerimiz nezdinde say etmiş olduğumuz böyle bir maslahattan ayrı düşmeyelim. Muhabbetimizin samimiyetini ispatlamak üzere yapılması gereken hiçbir şeyi ifadan hazer etmem. Siz Haşmet-meapları öncelikle Devletlü ve Merhametlü Efendim'e ve Devletimize meyletsin diye ve ayrıca benim hakiki ve dostane hissiyatımın bir nişanesi olarak, [Kral] Hazretlerinin İzzetli Büyükilçisi, Sarayımız Musahiblerinden Rusya Voyvodalığı İlbav Sancakdarı olup hem asaletinden hem de becerisinden ötürü her türlü şerefe müstahak Nikola Bieganovski Efendi Dersaadet'te makbul görülsün, Talimatnamesinde bildirilen hususları sefaret mantukunca Haşmet-meaplarına saadet ve muhabbet üzere anlatsın ve tez avdet ettirilsin. Evvela tenezzül buyurup da Saadetlü Efendim Kral Hazmetlerinin tebaasına bahşetmiş olduğu huzurun tekrar bir Tatar isyanıyla (ki Kazaklar buna sebep olmaya meyyaldir) bozulmasına engel olmanız ve Rumların [Ortodoksların] müttehid kuvvetine nihai takdirde Osmanlı İmparatorluğu'ndan korkmaları gerektiğini göstermeniz, siz Haşmet-meaplarının nezdimizde dostluğunun en hass nişanelerinden biri olacaktır. Tafsilatını Siz Haşmetmeaplarının basiretine izah eylesin. Yüce TANRI teşebbüslerinizi hayra kavuştursun ve halkın selameti adına her daim bâki eylesin. Siz Haşmet-meaplarına ben de hizmetlerimi sunarım. Be-makam- ı İlbav “.

L'iste de M^{se} Kardecza do Kajmahara,
Thyrmé Princeps, Ine, vobiscum Obsevando.

Ex officio ad beatissimum Romanam Orthodoxam nomine S^mo^{rum} Regis Domini mei Generosi
eodem Regis Poloniae, Orator Magnus Magist^{er} Dominus Nicolaus Bieganowski, Vladislaus Romanus
colleget, in me, factus est, nonne Antecessoribus in hoc munere quod ad preces gratiarum meorum, iniciari a mi
crista Illustri Vobis. Sicut ego feci mihi occasionem, per quam mittere inter vos correspondente
post hoc posterius argumentum. Nunc illi non vobis, maxime volo, ut Orator Vobis Magnus in quibus
tantummeas necessitate fidei favoris de benevolentia Illustri Vobis experit, eandem posterius, ut quam
vult expedire ad vos veniet, legationem suam ad nos in Astrononiam aboleat. Pate et
his, similia, si quidem ad Illustre Vobis competentia licet non sita, tamen semper pro vobis non de
veneram Regem Dominum Maximilianum. Penitentiam totius Imperii: de Vobis Illustri Vobis in expeditionem
dencia. Quam invenit his felicitatem habere amicitias exoptis, eideam paratissima commensio ob
sencia. Dat^{um} negotii p. in illis Illustri Vobis
Anticus benevolentis

Sapienter de Poloniae Regis
S. P. C.

Instructia I. Mikolajowi Bieganowskiemu Chorażemu
Lwowskiemu, Postoli Wielicicemu do PKMi na ten czas secz;
sine permissu de Vasa niwerszoy Gorty Cesarza R^me
Iurisdictione Zestarem, Bada.

Sine re Duce E. Lovel abj in honore d'orey wicelawozy z Sarum PKMi przez E. a n:
sine fessidit in Turcicuzo do fangroda pospiaszat, albo dicit na ten czas Cesarz R^me:
reclit fessidit. At non in honore d'orey niwerszoy, wedle dawnych zayebawo Postoli
Wielicic, powierzone fessidit mi, zadny nie wchylit peronieny dla zabobawia Magist^{er} ca n:
sine, y odony, dostawczony, dawczony PKMi, wchylit powozy Turcicuzo zayebawo.
Gdy czas na miejscu Residencji fessidit in Turcicuzo przyjedzie, na wozym iako
niwerszoy wistowca, ab wozym miac postoli przy me, y audientia E. wozym in me, fessidit
lit^{er} od Krola in me, dawczony, y o wstawa opowieszcza wozym, na wozym protiv o audientia z
ostawczanie samego fessidit in Turcicuzo, wozym fessidit, tam wedle zayebawo in me.
lit^{er} E. o wozym wstawa.

Naprzód tedy, stateczna PKMi przeciwko Duce Ottomanie; opowieszcza, z
opowieszcza in me, fessidit, powierzenie orat^{is} id sup^{er} in fessidit wozym in me:
nia fessidit in me, Turcicuzo. E. Krol in me, przychylit dem fessidit, fessidit wozym in me,
pistowca niwerszoy, des zowowoc przyznanicy, E. fessidit, wozym in me, fessidit.
Wozym in me, Krol in me, o dca fessidit in me, przyznanicy, wozym in me, fessidit, wozym in me:
inimienem Krola in me, wozym in me, powierzenie zowowoc na ocularia z nigdy niwerszoy in me:
E. fessidit

[3']

List od IMPa Kanclerza do Kaymakana,

Ill[ust]rissime Princeps, D[omi]ne, et Amice Observand[issi]me.

[1] Expeditio ad Seren[issi]mam Portam Otthomanicam nomine Seren[issi]mi Regis D[omi]ni Mei Clement[issi]mi [2] totiusq[ue] Regni Poloniae, Oratori Magno Mag[is]tro D[omi]no Nicolao Bieganowski, Vexillifero Terrae Leo- [3] poliensis data, Fas est, more Antecessorum (in hoc munere quod ad p[rae]sent gero) meorum, initiari ami- [4] citia Ill[ust]ritatis V[est]rae. Gaudeo ego praebere mihi occasionem, per quam mutua inter Nos Correspondentiae [5] possunt subsequi argumenta. Nunc Ill[ust]ritatem V[est]ram rogatam volo, ut Orator N[oste]r Magnus in quibus [6] tantummet necessitatibus favore & benevolentia M[ages]tatis V[est]rae egerit, eandem p[rae]stet, ut quam [7] orius expeditus ad Nos remeet, Lega[ti]onemq[ue] suam ad mentem Instructionis absolvat. Paria et [8] his familia, si quando ab Ill[ust]ritate V[est]ra commendata habuero satagam semper pro virili apud Se- [9] ren[issi]mum Regem D[omi]num Meum Clement[issi]mum totamq[ue] Rempub[licam] ad vota Ill[ust]ritatis V[est]rae in effectum [10] deduci. Quam interim diu feliciterq[ue] valere animitus exopto, eidemq[ue] paratissima commendo ob- [11] sequia. Datt[a] Leopoli.

Eiusd[em] Ill[ust]ritatis V[est]rae

Amicus benevolus

Stephanus de Pilca Korycinski S.R.P.C.

70

[3']

Majesteleri Kañçılardan Kaymakama Mektup

Haşmetli Prens, Aziz Efendimiz ve Dostumuz.

Büyükiçimiz İlbav Sancakdârı Nikolaus Bieganovski Efendi, Dersaadet- i Âl- i Osmani'ye sefaret görevine tayin edildikte, (halihazırda der uhde ettiğim makamda bulunmuş) seleflerimin yaptığı gibi Zat- ı Şahanelerinize dostluğa ibtidar olmak mümkün olmuştur. Bu vesileyle bana beynimizdeki muhaberatın idamesi fırsatı verilmesinden pek haz etmekteyim. El-an Zat- ı Şahanelerinize rica ederek dilerim ki Büyük Elçimiz ihtiyacı olan hususlarda inayet ve hayırhahlığınıza mazhar olsun, sefaretinden sonra geri dönsün ve müzakeratını kendisine verdiğimiz Talimatname mantukınca ifa eylesin. Keza siz Zat- ı Şahaneleri tarafından da şayet emsali bir teklif alırsam, Merhametlü Efendim Kral Hazretleri ve [Leh] Cemahiri nezdinde Zat- ı Alinizin dileğine mutabik en fiiliyatta bulunulacaktır. Ve'l- hasıl saadet ve sıhhatler diler ve hürmetlerimi sunarım. Be-makam- ı İlbav.

Keza Zat-ı Şahanelerinize

Hayırhah Dostunuz

Leh Cemahirinin Kañçıları Stefan Korycinski